

سازمان کنفرانس اسلامی؛ فرصت‌ها و چالش‌ها و نقش ایران در آن

یازدهمین اجلاس سران عضو سازمان کنفرانس اسلامی در ۲۳ و ۲۴ اسفند ۱۳۸۶ در داکار پایتخت سنگال برگزار شد. سازمان کنفرانس اسلامی با ۵۷ کشور عضو در چهار قاره جهان یکی از سازمان‌های بین‌المللی جهان به شمار می‌رود که در چهار قاره جهان پراکنده‌اند. جز آلبانی که کشور اروپایی است و ترکیه که خود را کشوری اروپایی به حساب می‌آورد و سورینام که عضو آمریکایی سازمان است دیگر اعضای سازمان از قاره آسیا و آفریقا هستند. ۲۷ کشور از مجموعه کشورهای آفریقایی می‌باشند یعنی تقریباً نیمی از اعضای این سازمان را کشورهای آفریقایی تشکیل می‌دهند. روسیه نیز از ۳ ژوئن سال ۲۰۰۵ به‌عنوان عضو ناظر این سازمان است.

همچنین، اعضا براساس نوعی تقسیم‌بندی رسمی به سه گروه عرب، آفریقایی، آسیایی تعلق دارند. گروه عرب و به ویژه کشورهای عرب عضو شورای همکاری خلیج فارس تا حدی کانون اصلی قدرت در سازمان به شمار می‌آیند. این سازمان از زمان نخستین اجلاس سران در سال ۱۹۶۹ (رباط - مغرب) تا کنون ۱۰ اجلاس در سطح سران

و ۳۴ اجلاس عادی در سطح وزیران خارجه برگزار کرده است. اجلاس وزیران خارجه هر سال و اجلاس سران هر سه سال یکبار برگزار می‌شود. میزبانی هر کشور باید از سوی اجلاس رسمی مورد تأیید قرار گیرد. اجلاس سران، عالی‌ترین مرجع تصمیم‌گیری در سازمان است؛ اما اجلاس وزیران خارجه عملاً مرکز عمده تصمیم‌گیری به شمار می‌آید. سنگال از جمله کشورهای آفریقایی است که در سازمان کنفرانس اسلامی از سابقه فعالیت و نقش عمده‌ای برخوردار است و در نشست‌ها و اجلاس‌های سازمان بسیار فعال بوده و به نوعی هدایت‌کننده مواضع سایر هیئت‌های آفریقایی می‌باشد. این دومین نشست در سنگال (پس از نشست قبلی در داکار در سال ۱۹۹۱) برای بازنگری در منشور ۱۹۲۷ سال تأسیس سازمان بوده است.

علل و فلسفه تشکیل سازمان کنفرانس اسلامی

با شروع جنگ جهانی دوم و اثرات آن که در آن نوعی اسلام‌خواهی و احیای پویایی و خلاقیت اسلامی مورد توجه قرار گرفت، جهان اسلام وارد دوره جدیدی از حیات سیاسی خود شد. واقعیات این دوره اثرات عمیقی بر افکار سیاسی مسلمانان بر جای گذاشت که اهم آن واقعیات عبارت است از:

۱. ظهور ناسیونالیسم به‌عنوان یک نیروی مهم سیاسی.
۲. آغاز عصر استعمارزدایی و استقلال تدریجی کشورهای اسلامی در منطقه.
۳. شکست مسلمانان در جنگ ۱۹۴۸ در فلسطین و تأسیس دولت صهیونیستی.
۴. جنگ شش روزه اعراب و اسرائیل در سال ۱۹۶۷ که به شکست ارتش‌های عربی در برابر رژیم اشغالگر قدس و از دست رفتن بخش‌های وسیعی از اراضی این کشور از

جمله بین‌المقدس (قدس) انجامید و نیز همزمان با آن آتش‌سوزی در مسجد الاقصی (در ۲۱ اوت ۱۹۶۹) که باعث قدرت‌طلبی روزافزون اسرائیل به دنبال این جنگ خشم‌توده‌های مسلمان عرب به خاطر این شکست گردید. رژیم‌های محافظه‌کار عرب که مایل به انجام هیچ‌گونه اقدام علیه رژیم صهیونیستی نبودند در موقعیتی کاملاً دفاعی قرار گرفته و وادار شدند برای خاموش ساختن آتش احساسات توده‌های مسلمان کشورهای خود اقدامی ولو ظاهری و نمایشی انجام دهند. لذا یکی از ریشه‌های شکل‌گیری اندیشه تشکیل سازمان کنفرانس اسلامی را بایستی در این جنگ و عواقب عظیم آن جستجو کرد. به این ترتیب، سران کشورهای اسلامی با گرد هم آمدن در پایتخت مراکش در سپتامبر ۱۹۶۹ ایجاد سازمان کنفرانس اسلامی را اعلام داشتند که نخستین کنفرانس اسلامی در سپتامبر ۱۹۶۹ در رباط (مراکش) و دومین کنفرانس در فوریه ۱۹۷۴ در لاهور (پاکستان) و سومین آن در ژانویه ۱۹۸۱ در طائف (عربستان) و هشتمین اجلاس سران در سال ۱۹۹۷ در جمهوری اسلامی ایران برگزار گردید.

بر این اساس، نیروهای اسلام‌گرا در جهان اسلام خواهان تشکیل جبهه متحد کشورهای اسلامی در نظام موجود بین‌الملل بوده‌اند که حضور این نیرو با تشکیل سازمان کنفرانس اسلامی می‌تواند به نتیجه مشخص و ملموسی برسد. لذا با توجه به تحولاتی که در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی به خصوص در جهان اسلام در تاریخ معاصر رخ داد این سازمان در این مقطع حساس زمانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و سران اسلامی با اهتمام خود می‌توانند از تمام ظرفیت‌ها و فرصت‌ها و جایگاه این سازمان در چارچوب حفظ و صیانت و استیفای حقوق و منافع امت اسلامی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی استفاده

نمایند چرا که اهداف و استراتژی تأسیس این سازمان بر طبق اساسنامه آن عبارت است از:

۱. حفظ و ارتقای همبستگی اسلامی میان کشورهای عضو.
۲. تحکیم همکاری میان کشورهای عضو در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، علمی و سایر زمینه‌های مهم و ترتیب دادن مشورت‌ها بین کشورهای عضو در سازمان‌های بین‌المللی.
۳. تلاش در جهت محو تبعیضات و جدایی‌های نژادی و از بین بردن استعمار در هر شکل آن.

۴. انجام اقدامات لازم به منظور حمایت از صلح بین‌المللی و امنیت متکی بر عدالت.
۵. هماهنگ ساختن همه کوشش‌هایی که به منظور حفاظت اماکن مقدسه صورت می‌گیرد و پشتیبانی از مبارزات مردم فلسطین در کسب حقوق و آزاد ساختن سرزمینشان.
۶. ایجاد محیط مساعدی به منظور افزایش همکاری و تفاهم بین کشورهای عضو و سایر کشورهای جهان.

توجه به موارد فوق نمایانگر این است که گستره عضویت سازمان کنفرانس اسلامی عموماً شامل کشورهایایی است با یک رشته وجوه مشترک که محور رسمی تجمع آنها است ریشه در اعتقادات اسلامی و دینی دارد و مایه حرکت در میان نیروهای سیاسی جوامع و امت اسلامی است. این سازمان با تقویت و توسعه همکاری‌های فیما بین در ابعاد مختلف در چارچوب منافع و حقوق امت اسلامی می‌تواند اقدامات مثبتی را انجام دهد که البته با گذشت بیش از سی سال از تأسیس آن و اتفاقات و تحولاتی که در سطح منطقه و

جهان روی داد دامنه فعالیت این سازمان گسترش یافته و هم‌اکنون موضوعات مختلف حقوقی، سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی را نیز در پیش رو دارد که باید به آن توجه نماید. در همین راستا اسلام به عنوان یک دین جهان‌شمول و ضد تجاوز، ظلم، استبداد، استعمار، استثمار، حامی و طرفدار عدالت و حق خواهی و حق طلبی جایگاه بلند و رفیعی در بین ملل عدالت‌خواه داشته و دارد. از جهتی قدرت‌های مخالف اسلامی که همبستگی و تعامل و انسجام بین ملل اسلامی را مخالف منافع سلطه‌جویانه خود می‌بینند اسلام را رقیبی نیرومند در عرصه جهانی و بین‌المللی و منطقه‌ای محسوب و ارزیابی می‌نمایند و با تمام توان و امکانات خود به مقابله با اسلام برنامه‌ریزی و عمل می‌کنند. از سویی امروزه مسلمین با خودآگاهی افزون‌تر سیاسی، فرهنگی و با الهام از پیشینه پرفروغ تاریخ و تمدن اسلامی خود خواستار جایگاهی شایسته در نظام بین‌المللی و مشارکت همه‌جانبه در نظام‌های حقوقی و اجتماعی خود می‌باشند و جهان نمی‌تواند خود را از مشارکت این سرمایه عظیم محروم و آن را نادیده انگارد. امروزه مسلمین به خوبی پی برده‌اند که در یک منطقه حساس و استراتژیک و سوق‌الجیشی که از نظر جغرافیای سیاسی و امنیتی بر آن نفوذ داشته و مسلط می‌باشند و قدرت‌های جهانی برای حفظ منافع خود به خصوص در زمینه انرژی و مبادلات بازرگانی و غیره به این منطقه نیاز مبرم دارند الزاماً باید با مسلمانان تعامل و همکاری داشته باشند.

همچنین عموم کشورهای اسلامی دارای منابع و مواد خام استراتژیک هستند که جهان صنعتی غرب برای فعال کردن و به حرکت درآوردن چرخ‌های ماشین صنایع و اقتصاد خود شدیداً به آن نیازمند می‌باشد. از سویی کشورهای اسلامی با تکیه به توانمندی

و تجربیات داخلی خود به نحوی که کشورهای اسلامی در حال توسعه به عنوان قطب اقتصادی و صنعتی و کشورهای فقیر تأمین‌کننده منابع و مواد خام آن کشورها با به‌کارگیری و استخدام نیروهای جوان، متخصص و با تجربه مکمل یکدیگر بوده و با هم تعامل و همکاری نموده و مانع حضور و نفوذ استثمارگرایانه بیگانگان در سطوح مختلف در کشورهای اسلامی گردند، از همه مهمتر بازگشت مسلمانان به هویت اسلامی خویش است. امروزه مسلمانان به اسلامی بودن خود می‌بالند و خواستار اجرای قوانین و شریعت حقه و اسلام ناب محمدی هستند. موج اسلام‌خواهی و احقاق حقوق اسلامی و شهروندی خود در خارج از منطقه و محدوده جغرافیای بلاد اسلامی به همین دلیل و انگیزه می‌باشد که سازمان کنفرانس اسلامی به عنوان یک تشکیلات منظم با اهداف اسلامی می‌تواند و باید از این ظرفیت‌ها و فرصت‌ها به نفع اسلام و مسلمین استفاده کند.

نقش ایران در کنفرانس اسلامی

اساسنامه کنفرانس اسلامی در سال ۱۳۵۱ به تصویب دولت ایران رسید و ایران رسماً به عضویت این سازمان درآمد. رژیم سابق یکی از شرکت‌کنندگان فعال کنفرانس اسلامی بود و بخشی از هزینه‌های آن را تأمین می‌کرد. رژیم گذشته گرچه تضادهایی با رژیم‌های حوزه خلیج فارس و اسلامی داشت ولی برای انحراف اذهان مسلمانان و ارتقای این اندیشه که رژیم ایران از هواداران اندیشه اتحاد مسلمانان است در گردهمایی‌های کنفرانس شرکت نمود، و اصولاً چنین برنامه‌ای را به سود اهداف خویش می‌دانست. اما از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تا آغاز دهه ۱۳۷۰ و با فاصله گرفتن این سازمان از اهداف اصولی و واقعی خود حضور ایران در کنفرانس‌ها دارای فراز و نشیب بوده است و حتی در

مواردی ایران از شرکت در آن خودداری می‌کرد. به خصوص در خلال جنگ تحمیلی مسئولان کشورمان نسبت به ایفای نقش مؤثر سازمان کنفرانس اسلامی تردید داشته‌اند. این دیدگاه به تدریج تغییر یافت و با حمایت سازمان از حکم حضرت امام خمینی در خصوص سلمان رشدی روند همکاری و تعامل میان دو طرف و با درک صحیح‌تر ایران از کنفرانس اسلامی آغاز شد.

از سویی حفظ و تقویت اتحاد و همبستگی امت اسلامی از اهداف مهم جمهوری اسلامی ایران است که حضور در این کنفرانس می‌تواند راه‌حل‌هایی جهت مشکلات جهان اسلام ارائه و در چارچوب منافع امت اسلامی کوشید. لذا در این چارچوب نیز جمهوری اسلامی در کنفرانس‌ها فعالانه حضور پیدا کرد. در یازدهمین نشست اجلاس سران در سنگال ایران فعالانه عمل کرد به طوری که هر کشور حق داشت فقط دو قطعه‌نامه به این اجلاس پیشنهاد نماید. ایران پیش‌نویس دو قطعه‌نامه را تحت عنوان همکاری ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و ارتقای زنان در چارچوب سازمان کنفرانس اسلامی به اجلاس ارائه داد که پیش‌نویس قطعه‌نامه اول بدون هیچ تغییری علاوه بر به رسمیت شناخته شدن حق ایران در استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای از حل و فصل این موضوع از طریق مسالمت‌آمیز استقبال و تأکید شده است که این مسئله باید از طریق مذاکره بدون پیش‌شرط حل و فصل گردد و به علاوه اعلام گردیده که هرگونه فشار به ایران نتایج معکوسی به بار خواهد آورد. همچنین با استقبال از برنامه کاری توافق شده بین ایران و آژانس برای حل مسائل باقی‌مانده و نتایج اجرای این برنامه تأکید شده است که اجرای پادمان در ایران باید به حالت عادی برگردد.

پیش‌نویس قطعنامه دوم نیز پس از حذف یک بند آن با اجماع به تصویب رسید که در این قطعنامه از کشورهای عضو درخواست شده به طرق مختلف از جمله تصویب قوانین ضروری در جهت توانمندتر ساختن زنان و بهبود وضعیت آنان تلاش نمایند و با اشکال مختلف استثمار زنان مبارزه کنند، وضعیت آموزشی آنان را در زمینه‌های مختلف ارتقاء بخشند و بازنگری در معاهدات بین‌المللی مربوط به زنان را براساس ویژگی‌های تاریخی، فرهنگی و مذهبی جوامع مورد بررسی قرار دهند.

افزون بر قطعنامه‌های فوق‌الذکر ایران پیش‌نویس ۳۰ بند را برای درج در بیانیه پایانی اجلاس پیشنهاد نمود که کلیه این بندها که شامل ۱۵ درصد کل بندهای محتوایی بیانیه پایانی است به تصویب رسیده‌اند. از جمله عناوین این بندها: مبارزه با تروریسم بین‌المللی، امنیت و همبستگی کشورهای اسلامی، رد تصمیمات غیرقانونی شورای امنیت در مورد مسائل امت اسلامی، رد تحریم‌های اقتصادی علیه کشورهای اسلامی، تقویت حقوق بشر براساس موازین اسلامی، ایجاد بازار مشترک اسلامی، مبارزه با اسلام‌ستیزی، ضرورت تقویت وحدت اسلامی و همکاری کشورهای اسلامی در چارچوب سازمان مبارزه با سلاح‌های شیمیایی بوده است.

در همین راستا، در یازدهمین اجلاس سران کنفرانس اسلامی رئیس‌جمهور ایران طی سخنرانی به تبیین مواضع جمهوری اسلامی ایران و دیگر مسائل مهم جهان اسلام از جمله مسائل فلسطین، عراق، لبنان، افغانستان، دارفور سودان پرداخت. وی با اشاره به تراژدی غزه گفت یک ملت در محاصره کامل اقتصادی و نظامی مورد هجوم دژخیمان صهیونیست قرار می‌گیرد و در مدت کوتاهی صدها نفر به خاک و خون کشیده می‌شوند.

شورای امنیت ساکت است و دبیرکل سازمان ملل هم با نادیده گرفتن جنایات رژیم صهیونیستی به جای کشیدن فریاد علیه جنایتکار، مدافعان مظلوم فلسطینی را محکوم می‌کند و جای تعجب و گله‌مندی است که در این اجلاس از نماینده دولت منتخب مردم فلسطین دعوت به عمل نیامده و از نماینده یکی از دولت‌های اصلی پشتیبان رژیم صهیونیستی دعوت به عمل آمده است؛ این در حالی است که فلسفه اولیه تأسیس کنفرانس اسلامی حمایت از مردم فلسطین و مبارزه با رژیم صهیونیستی بوده است. وی با اشاره به عدم موفقیت شورای امنیت در حل مشکلات جهانی از جمله مسائل لبنان، فلسطین، دارفور، عراق و افغانستان گفت: این شورا نه تنها قادر به برگزاری صلح و امنیت و اجرای عدالت نیست بلکه ابزار اعمال اراده چند قدرت زورگو است و علت این ناتوانی را باید در فلسفه وجودی این سازمان‌ها جستجو کرد.

در چارچوب فعالیت‌های جمهوری اسلامی ایران در همین رابطه وزیر امور خارجه کشورمان با دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی ملاقات و به حضور نماینده ویژه آمریکا در اجلاس داکار اعتراض نموده بود. وی همچنین بر ضرورت ارتقای جایگاه سازمان کنفرانس اسلامی در دفاع از حقوق و ارزش‌های بیش از یک و نیم میلیارد مسلمان در جهان تأکید کرد. به هر حال، حضور مؤثر جمهوری اسلامی ایران در مباحث مختلف موجب گردید بخش عمده‌ای از موضوعات و عناوین مورد نظر در منشور جدید سازمان کنفرانس اسلامی و همچنین بیانیه پایانی یازدهمین اجلاس سران کشورهای اسلامی گنجانده شده و مورد عنایت و توجه قرار گرفت.

بدون تردید موقعیت ممتاز جمهوری اسلامی ایران در جهان اسلام و منطقه و نقش

مؤثر آن در آن اجلاس در ارتقای موقعیت بین‌المللی و جلب توجه رسانه‌های گروهی سازمان‌های بین‌المللی و دولت‌ها تعیین‌کننده بوده و هست.

جمهوری اسلامی ایران با جایگاهی که بین مسلمانان و امت اسلامی دارد می‌تواند حوادث و اتفاقات و حمله‌هایی که از سوی جهان غرب و رسانه‌های صهیونیستی و بین‌المللی علیه منافع امت اسلامی و اسلام صورت گرفته و یا احياناً صورت خواهد گرفت در درون این سازمان فعالانه‌تر عمل نموده و با هدایت و مدیریت و بسیج همه نمایندگان عضو این سازمان آنان را به وظایف و مسئولیت اسلامی خودشان در دفاع از حقوق مسلمان در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی تشویق و تکلیف نماید. این انتظاری است که مسلمانان از ایران به عنوان ام‌القرای اسلامی دارند که خوشبختانه تاکنون نیز تا حدی این چنین بوده است.

موانع و چالش‌ها

از آغاز تأسیس کنفرانس اسلامی تاکنون این سازمان توانسته است قطعنامه‌های متنوع و مختلفی را که از نظر صوری و شکلی با اهمیت تلقی می‌گردد صادر نماید که تا حدی برای افکار عمومی و جهانی شاید مهم تلقی شد. مثلاً قطعنامه شماره ۷۹/۱۰- p با اشاره به اینکه یکی از هدف‌های اصلی کنفرانس اسلامی آزاد ساختن قدس و سایر سرزمین‌های اشغالی اعراب می‌باشد و ذکر عواقب جدی سفر سادات به سرزمین اشغالی قدس و امضای قرارداد کمپ دیوید و یادآوری این نکته که این قرارداد حقوق ملت عرب به ویژه مردم فلسطین را خدشه‌دار ساخته است تصمیم به تعلیق عضویت مصر در سازمان کنفرانس اسلامی و سازمان‌های وابسته به آن گرفته و این تصمیم را تا هنگام برطرف

شدن موانعی که باعث این کار گردیده پابرجا می‌داند صادر نموده است.

همچنین، این سازمان دو قطعنامه در رابطه با تهاجم نظامی آمریکا و تهدیدات آن کشور علیه جمهوری اسلامی ایران در دفاع از ایران صادر نمود. در نخستین قطعنامه مصوب اجلاس فوق‌العاده وزرای خارجه اسلامی در اسلام آباد پاکستان ضمن ابراز نگرانی از افزایش تنشج میان ایران و آمریکا و تهدیدات آمریکا دایر بر اعمال مجازات‌هایی علیه ایران حق حاکمیت و تمامیت ارضی و استقلال سیاسی جمهوری اسلامی ایران را مورد تأکید قرار داده و مخالفت خود را با هر نوع تهدید به استفاده از زور و یا تحمیل تحریم‌های اقتصادی علیه ایران ابراز و همبستگی خود را با ملت مسلمان ایران در انتخاب شیوه مورد نظر خودشان براساس اصول اسلامی اعلام می‌دارد. در قطعنامه دوم تهاجم نظامی آمریکا علیه ایران (واقعه طبس) را شدیداً محکوم و نگرانی خود را از کمک‌های رژیم مصر و برخی کشورهای دیگر منطقه به آمریکا ابراز و با مردم ایران در مبارزانشان به منظور ایجاد یک کشور اسلامی واقعی اظهار همبستگی می‌نماید صادر نمود.

ولی به‌رغم توانمندی و ظرفیت بالای جهان اسلام متأسفانه اسلام و مسلمانان همچنان در معرض تهدیدات، تهاجم غرب و نیز رژیم صهیونیستی می‌باشد. تلاش قدرت‌های متجاوز برای مخدوش نمودن چهره اسلام و مسلمانان و وارد آوردن اتهاماتی همچون نقض حقوق بشر، مبارزه با تروریسم، موضوع ایجاد دموکراسی و نیز مشکلات ناشی از نارسایی‌های سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، صنعتی در جوامع اسلامی همه مسائلی است که نقش کنفرانس اسلامی را در این مقطع زمانی برجسته و بااهمیت می‌سازد.

در یازدهمین اجلاس سران مسائل مهمی چون اشغال عراق، افغانستان، کشتار بی‌رحمانه و تجاوز به زن و مردم و کودک ملت بی‌دفاع فلسطین توسط رژیم صهیونیستی، مقابله با تروریسم، توطئه و تبلیغات سوء و تصمیمات غیرحقوقی و غیرقانونی شورای امنیت علیه ایران در رابطه با انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای (تحریم)، حفظ و صیانت و دفاع از حقوق اقلیت‌های مسلمان در کشورهای غیراسلامی، مسئله، لبنان، بحران دارفور، سومالی، امنیت و همبستگی اسلامی در ابعاد سیاسی، اقتصادی، امنیتی و مسائل و موضوعات دیگر در دستورکار قرار گرفته و قطعنامه‌های لازم صادر گردید. زیرا سازمان کنفرانس اسلامی بعد از سازمان ملل متحد بزرگ‌ترین سازمان بین‌المللی محسوب می‌شود که به عنوان تنها مرجع کشورهای اسلامی باید مشکلات امت اسلامی را مورد بررسی قرار داده و همواره تأمین‌کننده منافع مسلمانان و کشورهای اسلامی باشد.

نکته قابل توجه این است که گرچه کشورهای عضو از نقطه‌نظر اشتراک دین همسو هستند ولی به دلایل مختلف جغرافیایی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، به خصوص عدم همسویی منافع ملی کشورها با یکدیگر منجر به خنثی شدن هرگونه تحرک برای پیشبرد اهداف سازمان گردیده و رقابت‌های درون سازمانی مانع از یکپارچگی و وحدت رویه در تصمیمات ضروری برای جهان اسلام گردیده است.

کشورهای عضو در چنین شرایط حساسی که دنیای غرب از هیچ‌گونه توطئه و تهدیدی با اسلام‌ستیزی علیه اسلام و مسلمین کوتاهی نکرده و درصدد تغییر جغرافیای منطقه به بهانه صلح خاورمیانه در قلب و کانون جهان اسلام بوده است و همچنان از هرگونه توطئه و اهانتی به اسلام و مسلمین فروگذار نمی‌کند باید با اراده سیاسی و

همسویی اهداف و استراتژی‌های اسلامی تعیین شده از طریق همکاری و مشارکت نزدیک با یکدیگر در قالب سازمان کنفرانس اسلامی عمل نمایند که با بهره‌برداری از توان و امکانات به موقع خود قادر خواهند بود به جایگاه واقعی خود در نظام بین‌المللی دست یافته و در دفاع حقوق مسلمین در روند تحولات بین‌المللی نقش مناسب و قدرتمندی ایفا کنند. اینکه سخنرانان در نخستین روز برگزاری اجلاس بر ضرورت مقابله جدی و قاطعانه با حمله شدید غرب علیه اسلام، مقدسات و شخصیت‌های اسلامی تأکید کردند. همچنین هولوکاست رژیم صهیونیستی در نوار غزه را محکوم کردند تا از تجاوز و وحشی‌گری جلوگیری کنند جای خوشحالی است.

اما نکته جالب توجه در این اجلاس غیبت بعضی از سران عرب بود که بنابه گفته محمود بکری تحلیل‌گر مسائل سیاسی مصر در حاشیه اجلاس سران سازمان کنفرانس اسلامی اظهار داشت: مشکلات پیش رو با عدم حضور و مشارکت در اجلاس رفع نمی‌گردد. بلکه این مشارکت و فعال‌سازی مصوبات و تعامل با آنها و ایجاد پل‌های پیوند بین مسلمانان آفریقا و آسیا است. بنابراین، انتظار داشتیم سران کشورهای عربی در این اجلاس حضور یابند اما عدم حضور اعراب تأسف بار است. قابل توجه می‌باشد که چرا بعضی از سران عرب در چنین شرایط حساسی که بعضی از کشورهای اسلامی و عربی در اشغال متجاوزان است و اسلام و مسلمین در معرض تهاجم جدی دنیای غرب و صهیونیست‌ها است از همبستگی و تعامل با هم طفره رفته و عدم حضور خود را چگونه توجیه می‌نمایند؟

کنفرانس اسلامی در واقع کنفرانس سران و رهبران کشورهای اسلامی است؛ گرچه

بعضی از سران کمترین ارتباطی با مسلمانان این کشورها و آمال آنان ندارند. فقدان پایگاه توده‌ای این رژیم‌ها در میان مسلمانان، سمت‌گیری شدیداً محافظه‌کارانه آنان به سوی منافع و سیاست‌های غرب، نادیده انگاشتن جنایاتی که رژیم صهیونیستی علیه مسلمانان در مناطق اشغالی انجام می‌دهد و تجاوز به حقوق مسلمانان در سایر مناطق جهان همه نشانگر آن است که هرچه آنان برای حفظ منافع قدرت‌های استکبار فرامنطقه‌ای بکوشند و ابتکار عمل کافی و اتخاذ تصمیمات جدی را از کشورهای ضدصهیونیستی بگیرند باید به این درک و تصور رسیده باشند که بیداری توده‌های مسلمان در سطح منطقه و جهان و افزایش اتحاد و همبستگی بین مسلمانان این حرکت و اندیشه آنان را مهار و حتی الامکان آن را خنثی و بی‌اثر می‌نماید.

کشورهای عضو باید به این باور برسند که اقتدار و توانمندی تک‌تک اعضا در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی و جهان اسلام از طریق همکاری و مشارکت نزدیک آنان با یکدیگر در قالب اهداف محتوایی و کیفی و واقعی سازمان کنفرانس اسلامی تحقق می‌یابد که بدون آن این سازمان صرفاً یک تشکیلات شکلی و صوری و بدون محتوا خاصیت دیگری نخواهد داشت.

سید نعمت‌الله قادری

رئیس مرکز مطالعات آفریقا

منابع و مآخذ

۱. شناسنامه سازمان‌های بین‌المللی (۲).
۲. گزارشات واصله از اجلاس‌های مربوط به سازمان کنفرانس اسلامی.
۳. سخنرانی و مذاکرات ریاست محترم جمهوری و وزیر امور خارجه
۴. فصلنامه مطالعات فریقا.
۵. سایت‌های مختلف مربوط به سازمان کنفرانس اسلامی
۶. روزنامه‌های جام جم، همشهری، رسالت، سیاست روز و...

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی